

Ladislav Bogнар • Marina Ništ • Ljerka Tonković

MIROLJUPCI

Promišljamo - gradimo mir

Ladislav Bognar • Marina Ništ • Ljerka Tonković

[MIROLJUPCI]

Priručnik mirovnog odgoja

Autori

Ladislav Bognar
Marina Ništ
Ljerka Tonković

Tehnička urednica

Sonja Stanić

Lektorica

Daliborka Pavošević

Korektorica

Dunja Feher

Ilustracije

Ana Jakić Divković

Oblikovanje naslovnice

Darko Jakić

Oblikovanje i prijelom

Borovac i Bence d.o.o.

Za izdavača

Branka Kaselj

Izdavač

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava - Osijek
Edukacijska kuća
Županijska 7
Osijek
Hrvatska
Godina 2004.
eduka@centar-za-mir.hr
www.centar-za-mir.hr

Tisak

Grafika d.o.o., Osijek

Naklada: 500

Izradu priručnika financijski su omogućili:
Academy for Educational Development
Balkan Peace Project, Harlem, Nizozemska

“Ova publikacija izdana je uz potporu Academy for Educational Development (AED) u okviru projekta Potpora hrvatskim nevladinim organizacijama (CroNGO) pod uvjetima navedenim u ugovoru s Američkom agencijom za međunarodni razvoj (USAID) br. 160-A-00-01-00109-00. Ovdje navedeni stavovi autora ne moraju nužno odražavati stavove AED-a ili USAID-a”

CIP - Katalogizacija u publikaciji
GRADSKA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA OSIJEK
UDK 371.214.035 (035)

BOGNAR, Ladislav

Miroljupci : priručnik mirovnog odgoja / Ladislav Bognar, Marina Ništ, Ljerka Tonković ; "ilustracije Ana Jakić Divković". - Osijek : Centar za mir, nenasilje i ljudska prava, Edukacijska kuća, 2004.

Bibliografija

ISBN 953-97479-8-8

1. Ništ, Marina 2. Tonković, Ljerka

110126012

Ladislav Bognar • Marina Ništ • Ljerka Tonković

[MIROLJUPCI]

Priručnik mirovnog odgoja

EDUKACIJSKA KUĆA
Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek
2004.

Sadržaj

[UVOD	7
[MIR I NEMIR	11
Mir sa samim sobom	13
Mir s drugima	15
Mir i nemir u prirodi	17
[SUKOB	18
Ja protiv njih	21
Prilog 1: Ivanova priča	22
Društveni sukobi	23
Prilog 2: Nova škola	24
Sukobi u prirodi	25
Prilog 3: Sukobi u prirodi	26
[NASILJE	29
Nasilje u obitelji	31
Prilog 4: Tko je jači taj kvači	32
Nasilje u društvu	33
Prilog 5: Postavljanje temelja za kulturu mira	35
Manifesto 2000	36
Nasilje u prirodi	37
[RAT	39
Ratovi i vrste ratova	41
Prilog 6: Rat u Bosni	42
Prilog 7: Kostarika – zemlja bez vojske	44
Prilog 8: Rat u Irskoj	45
Prilog 9: Univerzalni vojnik	46
Prilog 10: Djevojčica iz Bosne	47
Ratna stradanja	48
Prilog 11: Kuda ide cvijeće	50
Prilog 12: Slike rata	51
Prilog 13: Američki veteran	52
Prilog 14: Priča iz Namibije	53
Prilog 15: Priča iz Vojvodine	54
Prilog 16: Priča iz Vinkovaca	55
Prilog 17: Priča iz Osijeka	56
Rat i priroda	57
[NENASILJE	59
Snaga nenasilja	61
Prilog 18: Indija, Vykom 1924. – 1925.	63
Prilog 19: Norveška 1942.	64
Prilog 20: Berlin 1943.	65
Prilog 21: Sibir 1953.	66
Prilog 22: Alabama 1955. – 1956.	67
Prilog 23: Zagreb, stadion u Maksimiru 1941.	68
Prilog 24: Dubrovnik 1991.	69
Prilog 25: Osijek 1992. – 1993.	70

Prilog 26: Preobrazba nasilja	71
Nenasilje u društvu	72
Prilog 27: Upravo si namignuo potpuno nepoznatoj ženi	73
Prilog 28: We shall overcome	74
Nenasilje u prirodi	75
[NEPRIJATELJSTVO	77
Sličnosti i razlike	79
Prilog 29: Zašto ljudi govore različitim jezicima	81
Prilog 30: Babilonska kula	83
Predrasude i diskriminacija	84
Prilog 31: Kako nas vide drugi	86
Oslobađanje od predrasuda	87
Prilog 32: Esmeralda	88
Prilog 33: Kartice predrasuda	90
Prijatelji i neprijatelji u prirodi	91
Prilog 34: Život na zemlji	92
Prilog 35: Poruka indijanskog poglavice bijelom čovjeku	93
[PRODUKTIVAN PRISTUP SUKOBU	95
Pregovaranje	97
Prilog 36: Regoč	99
Prilog 37: Stilovi pregovaranja	100
Prilog 38: Bonton	101
Prilog 39: Kako se osjećaš	102
Posredovanje	103
Prilog 40: Upute voditeljima	105
Uspostava i održavanje mira	107
Prilog 41: Repa	109
Buddha sprečava rat	109
Savjet Hatim Al Asamma	110
Pridržavanje neba	110
Biblijska priča	110
Rješavanje sukoba s prirodom	111
[PRAVEDNI MIR	113
Pravednost	115
Prilog 42: Prehrana stanovništva	116
Prilog 43: Odgovori lete	119
Ljudska prava	120
Prilog 44: Opća deklaracija o pravima čovjeka	121
Vizija svijeta mira	125
Mir s prirodom	126
Prilog 45: Haiku pjesme	127
[HEROJI MIRA	129
Povijest mira	131
Heroji mira	132
Prilog 46: Mahatma Gandhi	134
Majka Tereza	135
Adam Curle	136
Sophie Reynolds	137
Franjo Starčević	138
Katarina Kruhonja	139

Prilog 47: 1000 žena za Nobelovu nagradu za mir 2005.	140
Mirovne inicijative	141
Prilog 48: World Wildlife Fund	142
Greenpeace International	142
Program Globe	142
Antiratna Kampanja Hrvatske	143
Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek	144
Prilog 49: Dodatne informacije	145
[BIOGRAFIJE AUTORA I AUTORICA	147
[LITERATURA	151

A detailed black and white woodcut-style illustration of a landscape. On the left, a large, draped structure, possibly a tent or a large piece of fabric, dominates the foreground. It has a textured, layered appearance with many folds and shadows. A path or road winds through the landscape, starting from the bottom left and leading towards the right, eventually curving into the distance. The background features rolling hills or a valley with a path that disappears into the distance. The style is highly detailed, with fine lines and cross-hatching used for shading and texture. The overall composition is dynamic, with strong contrasts between light and shadow.

Uvod

Uvod

Drage čitateljice i dragi čitatelji,

svi se mi uglavnom slažemo da je mir važan. Posebno postajemo svjesni toga kad dođe rat i kad smo svakodnevno svjedoci ratnih stradanja. Svi tada žarko želimo mir. No, sama činjenica da nam se ratovi stalno događaju, da se sve veća sredstva izdvajaju za naoružanje i vojsku, za rat, umjesto da se koriste na dobrobit ljudi, govori nam da svi skupa još uvijek malo i nedovoljno činimo za mir. Tu je i naš odnos prema prirodi na koju se vrši neprekidni ratni pohod, što u biti vodi ljudskom samouništenju.

Baveći se godinama odgojem za mir i nenasilje, kako među ljudima tako i u odnosu ljudi i prirode, stekli smo određena iskustva za koja vjerujemo da mogu pomoći i drugima. To je razlog zašto smo prišli pisanju ovih tekstova. Odlučili smo se i ovaj put za rad u pedagoškim radionicama kako bismo otvorili prostor sudionicima da sami kreiraju i realiziraju rješenja za probleme koje uočavaju. Dali smo i nešto veći broj priloga koji mogu biti polazište, ideje vodilje, možda ponekad inspiracija i poticaj za vlastite ideje, ali ništa ne može zamijeniti osobno stvaralaštvo onih koji sudjeluju u ovakvim edukacijama. Priručnik je tako pisan da se može koristiti i za mlade i za odrasle. Voditelji će sami odabrati što je prikladno grupi s kojom rade. Sve radionice se mogu realizirati u devedeset minuta, ali voditelji ih mogu prilagoditi u drugačijem vremenskom trajanju.

Nije teško utvrditi da se u našim školskim čitankama uvijek više zagovarao rat nego mir, da se u nastavi povijesti više uči o ratovima nego o miru, da se kao slavne uglavnom spominju osobe koje su sukobe rješavale nasilnim putem, da su rijetki spomenici podignuti nekoj osobi koja se zalagala za mir, ali je bezbroj podignut ratnicima... Sve je to tu oko nas, ali je pitanje kako izaći van iz toga začaranog kruga koji uvijek nanovo vodi u nova ratna stradanja ljudi. Nije teško vidjeti ogromna smetlišta oko velikih gradova, osjetiti smrad zagađenih rijeka, šume koje boluju i suše se... I opet je pitanje kako iz tog začaranog kruga izaći van.

Odgovor vidimo u mnogobrojnim malim koracima, inicijativama, unošenju promjena na različitim razinama odlučivanja, u različitim djelatnostima, pa tako i u odgoju i obrazovanju. Odgoj i obrazovanje ne mogu sami biti presudan činitelj, ali mogu u sklopu općih nastojanja dati značajan doprinos.

Nadamo se da ćete u svojim kreativnim nastojanjima da date doprinos miru u ovim tekstovima naći poticaj i potporu. Radovat ćemo se ako se to i stvarno dogodi.

Srdačno Vaši

Ljerka, Marina i Ladislav